

Bedriftsundersøkelse Troms 2018

Innhold:

<i>Forord</i>	3
<i>Om NAVs bedriftsundersøkelse</i>	4
<i>Sammendrag</i>	4
<i>Sysselsettingen det kommende året</i>	5
<i>Bransjenes forventninger om sysselsetting</i>	5
<i>Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer</i>	6
<i>Bruk av utenlandsk arbeidskraft</i>	8

Forord

NAV Troms gjennomfører årlig en bedriftsundersøkelse. Målet er å bidra til at arbeidsgivere, organisasjoner, skoler og studenter får bedre kjennskap til forventet sysselsettingsutvikling i Troms det kommende året.

Hovedinntrykket er at bedriftene i Troms har økt behov for arbeidskraft det kommende året, og særlig stort er behovet for sykepleiere og helsefagarbeidere.

Dette stiller tydelige krav til NAV som samfunnsaktør og vår måte å samarbeide med arbeidslivet og å bruke arbeidsmarkedstiltakene på.

NAV skal understøtte et velfungerende arbeidsmarked, og bidra til verdiskapingen i Troms. Det vil derfor være en hovedstrategi å målrette arbeidet vårt mot kvalifisering og utdanning.

Tromsø, april 2018

A handwritten signature in blue ink, which reads "Grete Kristoffersen". The signature is fluid and cursive.

Grete Kristoffersen

Fylkesdirektør

Om NAVs bedriftsundersøkelse

NAVs bedriftsundersøkelse for Troms ble gjennomført i perioden 30. januar til 15. mars 2018.

Målet er å få kunnskap om hvordan bedriftene i Troms ser på det kommende året. Vi ønsker å vite mer om behovet for ulike typer arbeidskraft, og om bedriftene har problemer med å få tak i arbeidskraft som dekker deres behov.

Denne kunnskapen er sentral for NAV Troms i planlegging, utforming og bruk av virkemidler overfor aktørene i arbeidsmarkedet.

Det ble gjort et tilfeldig og representativt utvalg på 922 virksomheter av totalt 5451 med tre eller flere ansatte. Disse virksomhetene fikk en e-post eller brev med tilbud om å delta i undersøkelsen. Vi fikk svar fra totalt 549 virksomheter som gir en svarprosent på 60, og omfatter ca. 34 prosent av alle sysselsatte i fylket.

Sammendrag

13 prosent av virksomhetene venter økt netto bemanning de neste tolv månedene. Tilsvarende tall for i fjor var 21 prosent. Bedriftenes forventninger om netto vekst¹ i sysselsettingen i 2018 er altså lavere enn i fjor, men nest høyst de siste 8 år (Se figur 1)

Bergverksdrift og utvinning og Informasjon og kommunikasjon forventer høyest vekst av alle næringer, men er små i Troms.

Når man tar hensyn til sysselsettingsvirkninger, er det størst forventninger om netto vekst i antall ansatte innen Bygg- og anlegg, Personlig tjenesteyting, Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting, Finansierings- og forsikringsvirksomhet, Industri, Transport og lagring, samt Offentlig forvaltning.

I år er det lavere forventninger om vekst i Varehandel og Overnatting- og servering.

Det er mange virksomheter som sliter på å få tak i rett arbeidskraft. 11 prosent av bedriftene oppgir at de har mislyktes i å rekruttere. 8 prosent har måttet ansette noen med lavere kvalifikasjoner enn de ønsket. Av de som melder om rekrutteringsproblemer, sier 17 prosent at det

skyldes for få kvalifiserte søkere. 81 prosent av de som svarte, melder at de ikke har slike problemer. Totalt sett er rekrutteringsproblemene i år noe større enn i fjor.

De største rekrutteringsproblemene finner vi innen Helse- og sosialtjeneste, Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting, samt Transport og lagring.

Med basis i resultatene fra undersøkelsen er det gjort estimat på arbeidskraftmangel. Samlet for alle bransjer er mangelen på arbeidskraft på 2425 personer i Troms. Tilsvarende tall for 2017 var 2225 personer.

Mangelen på arbeidskraft er soleklart størst innen Helse- og sosialtjeneste med 900 personer. Deretter er det og Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting med 419 personer. Transport og lagring mangler 345, en økning på nesten 300 personer fra estimatet i fjor. Mens Bygg og anlegg hadde den største mangelen i fjor på 690 personer, er mangelen nå på «bare» 223. En nedgang på drøye 450 personer.

Det er også mangel på arbeidskraft innen Varehandel 186 personer og Undervisning 104 personer.

Tall for mangel fordelt på yrkesgrupper viser at sykepleiere er den yrkesgruppen som det er mest mangel på, med hele 900 personer. En økning med 510 personer fra i fjor. Deretter er det helsefagarbeidere som etterspørres mest som enkeltyrkesgruppe. Derimot har Bygg og anlegg en betydelig mindre mangel enn i fjor, 450 færre, nå «bare» 223.

NAV Troms har i de siste seks årene spurt virksomhetene om de har benyttet utenlandsk arbeidskraft det siste året. I årets bedriftsundersøkelse svarer 30 prosent positivt på dette spørsmålet. Dette er på omtrent samme nivå som i fjor.

¹ Netto vekst er differensen mellom andelen av virksomhetene som melder om økt bemanning og andelen som melder om redusert bemanning

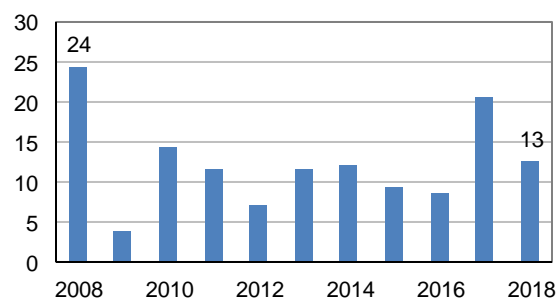

Syssetningen det kommende året

Resultatet fra årets bedriftsundersøkelse viser at forventningene om netto vekst i syssetningen det kommende året er det nest høyeste de siste 8 år.

Figur 1 viser resultatene fra undersøkelsene de siste årene. I 2008 var det en tiltakende forventning om vekst som ble avløst av et kraftig fall i forbindelse med finanskrisa. Etter 2010 har vekstforventningene ligget på rundt 10 prosent og i 2017 var forventningene 21 prosent, og nå forventer 13 prosent av bedriftene en økning

Figur 1: NAV syssetningsbarometer

Kilde: NAV Troms

Tabell 1: Virksomhetenes syssetningsforventninger i prosent

	Økning	Uendret	Nedgang	Nettoandel
2008	34	56	10	24,3
2009	21	61	18	3,8
2010	25	64	11	14,4
2011	26	60	14	11,6
2012	22	64	15	7,0
2013	23	65	11	11,6
2014	22	68	10	12,1
2015	18	73	9	9,4
2016	21	66	13	8,6
2017	30	60	10	20,6
2018	23	67	10	13

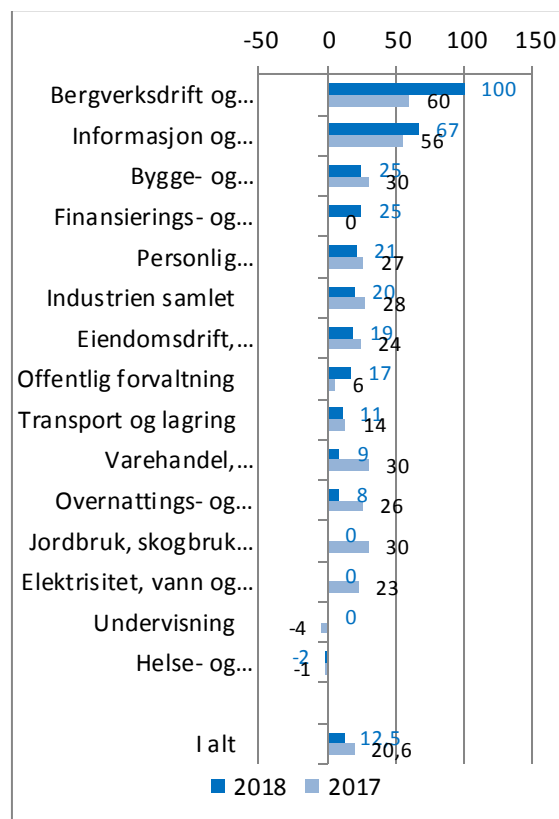
Kilde: NAV Troms

Tabell 1 viser at 23 prosent av virksomhetene forventer økning i bemanningen det kommende året. For 2017 var det 30 prosent. Andelen som forventer stabil bemanning er økt fra 60 til 67. Andelen som forventer nedgang er 10 prosent, det samme som i fjor. Samlet for alle næringene viser undersøkelsen at det forventes en netto økning i syssetningen hos 13 prosent av dem.

Bransjenes forventninger om syssetning

Figur 2 viser at av 15 bransjer, er det kun innen Helse- og sosialtjeneste en forventer en liten nedgang i antall ansatte i 2018. 2 prosent av bedriftene forventer en nedgang. Denne bransjen syssetter svært mange i Troms, over 20000

Figur 2: NAVs syssetningsbarometer. Resultater fordelt på næringer med forventninger om netto vekst.

Kilde: NAV Troms

Vekst: Det er størst forventninger om netto vekst i antall ansatte innen Bergverksdrift og utvinning og Informasjon og kommunikasjon. Nesten alle bedriftene innen disse næringene forventer vekst. Da dette er relativt små næringer i Troms, med henholdsvis 1 prosent og 1,7 prosent av de syssettede, antas det at utslagene likevel vil bli små. Finansierings- og forsikringsvirksomhet forventer en betydelig vekst, fra null i 2017 til 25 prosent i 2018. Offentlig forvaltning forventer å ha en vekst på 17 prosent, mot 6 i fjor.

Mindre vekst: Innen Bygg- og anlegg er det en liten nedgang i forhold til fjorårets prognose, men 25 prosent av bedriftene forventer likevel vekst i 2018, mot 30 prosent i fjor. Personlig tjenesteyting forventer også en liten nedgang, fra 27 til 21 prosent. Også en nedgang for Industrien, fra 28 til 21 prosent. Bedriftene innen Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting ned fra 24 til 19 prosent. Transport og lagring forventer en liten nedgang, fra 14 til 11 prosent.

Betydelig mindre vekst: Virksomhetene innen Varehandel er betydelig mindre positiv til utviklingen i 2018 enn året før, og 9 prosent forventer økt sysselsetting mot 30 prosent i 2017. Innen Overnatting- og servering forventer bare 8 prosent av bedriftene netto vekst, mens i fjor 26 prosent. Innen jordbruk, skogbruk og fiske er det ingen bedrifter som forventer vekst, mens 30 prosent forventet vekst i 2017. Ei heller innen elektrisitet, vann og renovasjon er det noen som forventer noe vekst, mot 23 prosent i fjor.

For Undervisning er det heller ingen som forventer vekst, og det er mer positivt enn i fjor, da det var 4 prosent av bedriftene som forventet nedgang i sysselsettingen i.

Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer

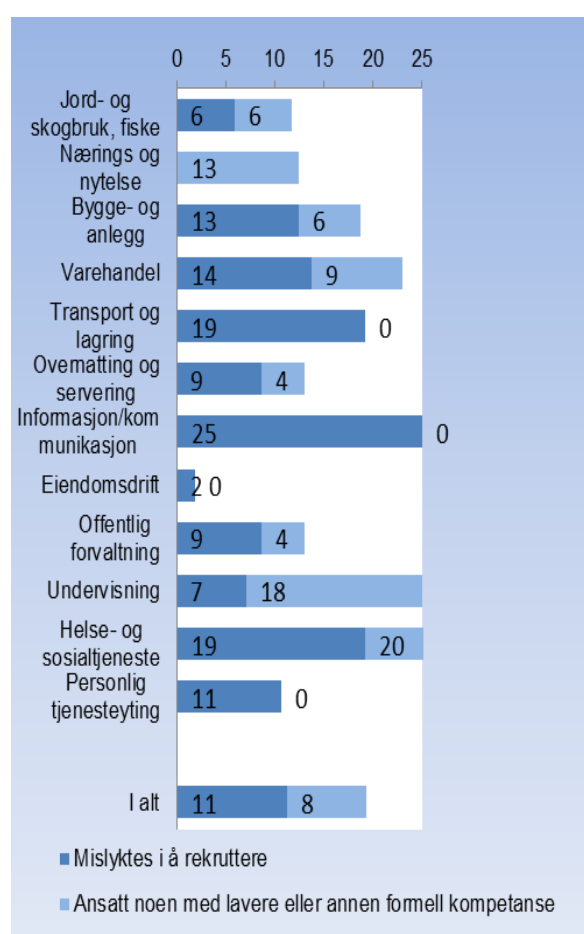
Virksomhetene ble spurt om de hadde utfordringer knyttet til rekruttering av arbeidskraft. Tallene i parentes angir fjorårstall. Samlet svarte 11(15) prosent at de hadde mislyktes med å rekruttere de siste tre månedene. 8(5) prosent svarte at de måtte ansette noen med lavere kvalifikasjoner enn de ønsket. 17(16) prosent sier at rekrutteringsproblemene skyldes for få kvalifiserte søkere.

Figur 3 viser hvordan rekrutteringsproblemene arter seg i de ulike næringene. Det er relativt store variasjoner i hvordan virksomhetene opplever situasjonen. I noen næringer vil man kunne ansette selv om de ønskede kvalifikasjonskrav ikke er oppfylt, men i andre vil dette være vanskelig. Det er virksomhetene innen Informasjon og kommunikasjon (25 prosent), Helse- og sosialtjeneste (19 prosent), Transport (19 prosent), Varehandel og motorvognreparasjoner (14 prosent), Bygg og anlegg (13 prosent) og Industri (Næring og nytelse) (13 prosent) som synes å ha mislyktes mest i å rekruttere i de siste tre månedene.

Innen Informasjon og kommunikasjon har altså 25 prosent mislykket å rekruttere, og de har heller ikke ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse. Det samme gjelder for Transport og lagring (19 prosent).

Innen Helse har 20 prosent løst utfordringen med å ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse. Innen Undervisning har 18 prosent av virksomhetene brukt denne løsningen.

Figur 3: Andel bedrifter som har mislyktes med å rekruttere de siste 3 måneder

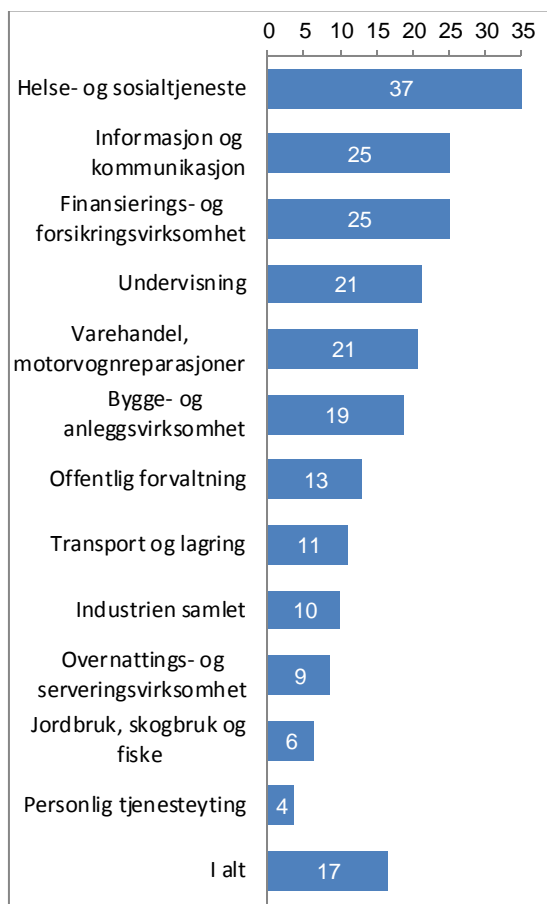
Kilde: NAV Troms

Figur 4 viser hvor stor andel av virksomhetene innen hver næring som svarte at årsaken til rekrutteringsproblemene var for få kvalifiserte søkere. Totalt var det 17 prosent av virksomhetene som mente at de hadde for få kvalifiserte søkere. Innen Helse- og sosialtjeneste er dette tilfelle hos 37 prosent av bedriftene, mens 25 prosent av virksomhetene innen Informasjon og

kommunikasjon og Finansierings- og forsikringsvirksomhet angir dette som årsak. For Undervisning og Varehandel omfattes 20 prosent av virksomhetene av mangelen på kvalifiserte søkere. Bygg og anlegg ligger på 19 prosent.

Figur 4: Rekrutteringsproblemer som skyldes for få kvalifiserte søkere

Kilde: NAV Troms

Mangel på arbeidskraft

Det er ut fra svarene i undersøkelsen gjort estimater på mangelen på arbeidskraft i Troms, og mangelen er blitt større enn i fjor, se tabell 2. Estimaten viser at i 1.kvartal 2018 hadde virksomhetene rekrutteringsproblemer som utgjorde 2 425 personer, 200 flere enn i fjor.

Mangelen på arbeidskraft er størst innen Helse- og sosialtjeneste med 900 personer, en økning på 510. Deretter er det og Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting med 419

personer, en økning med 59. Transport og lagring mangler 345, en økning på nesten 300 personer fra estimatet i fjor. Mens for Bygg og anlegg, som hadde den største mangelen i fjor på 690 personer, er mangelen nå på «bare» 223. En nedgang på drøye 450 personer.

Tabell 2: Mangel på arbeidskraft fordelt på næringer

Næring	Antall
Helse- og sosialtjeneste	900
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	419
Transport og lagring	345
Bygge- og anleggsvirksomhet	223
Varehandel, motorvognreparasjoner	186
Undervisning	104
Overnattings- og serveringsvirksomhet	73
Personlig tjenesteyting	32
Offentlig forvaltning	29
Informasjon og kommunikasjon	24
Jordbruk, skogbruk og fiske	19
Elektrisitet, vann og renovasjon	9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	7
Bergverksdrift og utvinning	3
Industri:	
Prod. av maskiner og utstyr	16
Prod. av metallvarer	15
Nærings- og nytelsemidler	9
Annen industri	12
I alt	2 425

Kilde: NAV Troms

Tabell 3 på neste side gir en oversikt over estimatene som er gjort over mangel på arbeidskraft fordelt på yrker. Den viser at sykepleiere er den yrkesgruppen som det er mest mangel på. Deretter er det helsefagarbeidere som etterspørres mest som enkeltyrkesgruppe.

På listen ser vi også at det er en rekke andre yrker som hører sammen med disse og som totalt gir stor mangel på kvalifisert personale innen en næring.

Det må understrekes at usikkerheten knyttet til tallene på yrker er større enn på bransjenivå. De gir likevel en god pekepinn over hvilke yrker som næringslivet oftest etterspør når de skal rekruttere.

Tabell 3: Mangel på arbeidskraft fordelt på yrker

Mangel på arbeidskraft i antall personer 2018	
Sykepleiere	400
Helsefagarbeidere	250
Bussjåfører og trikkeførere	150
Lastebil- og trailersjåfører	150
Tømrere og snekkere	125
Spesialsykepleiere	100
Andre helseyrker	75
Anleggsmaskinførere	75
Allmennpraktiserende leger	50
Legespesialister	50
Vernepleiere	50
Grunnskolelærere	50
Betongarbeidere	50
Bil-, drosje- og varebilførere	50
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	25
Lektorer mv. (videregående skole)	25
Førskolelærere	25
Kokker	25
Telefon- og nettselgere	25
Andre salgsmedarbeidere	25
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	25
Andre pleiemedarbeidere	25
Rørleggere og VVS-montører	25
Sveisere	25
Platearbeidere	25
Bilmekanikere	25
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	25
Andre håndverkere	25
Montører av mekaniske produkter	25
Andre montører	25

Kilde: NAV Troms

Bruk av utenlandsk arbeidskraft

NAV Troms har i de siste syv årene spurt virksomhetene om de har benyttet utenlandsk arbeidskraft det siste året. Vi ønsker på denne måten å få en oversikt over omfanget av arbeidsinnvandring, og hvordan eventuelt arbeidskraftbehov dekkes på denne måten. I årets bedriftsundersøkelse, ser vi av Tabell 4, at 30 prosent svarer positivt på dette spørsmålet. Dette er omtrent på samme nivå som i fjor. Det er noen endringer innen næringene. I Overnattings- og serveringsvirksomhet har bruken av utenlandsk arbeidskraft gått ned, fra 69 til 46 prosent.

Innen Industrien, særlig Fiskeindustri, er bruken økt fra 49 til 59 prosent. Også økning for Transport, fra 26 til 39 prosent.

Tabell 4: Bruk av utenlandsk arbeidskraft

Industrien	59 %
Bergverksdrift og utvinning	50 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	46 %
Undervisning	41 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	41 %
Transport og lagring	39 %
Helse- og sosialtjeneste	35 %
Varehandel, motorvognreparasjoner	25 %
Informasjon og kommunikasjon	25 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	25 %
Personlig tjenesteyting	21 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	20 %
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	18 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	13 %
Offentlig forvaltning	9 %
I alt	30 %

Kilde: NAV Troms